

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik, 17 kap. 6 § i strafflagen och 1 § i lagen om ordningsvakter

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 oktober 2005 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik, 17 kap. 6 § i strafflagen och 1 § i lagen om ordningsvakter (RP 167/2005 rd) till lagutskottet för behandling.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och kommunikationsutskottet lämnat utlåtanden i saken. Utlåtandena (GrUU 55/2005 rd och KoUU 20/2005 rd) har bifogats detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Ilari Hannula, justitieministeriet
- överinspektör Riitta Aulanko, inrikesministeriet
- regeringsråd Tuula Ikonen, kommunikationsministeriet
- chef för kontrollavgiftsenheten Petri Lumijärvi, Banförvaltningscentralen
- verkställande direktör Matti Lahdenranta, Helsingfors stads trafikverk
- professor Raimo Lahti
- professor Olli Mäenpää.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Uleåborgs stad
- Finlands Kommunförbund
- Huvudstadsregionens samarbetsdelegation
- Linja-autoliitto ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik. Lagens tillämpningsområde föreslås nu omfatta hela landet. Propositionen innebär också att samtliga kommuner får möjlighet att hos kommunikationsministeriet ansöka om rätt att ta ut kontrollavgift. De offentliga samfund som fått rätt att ta ut kontrollavgift ska få rätt att använda ordningsvakter som hjälp vid biljettkontroller och vid avlägs-

nande av passagerare som färdas utan biljett. Vidare föreslår regeringen en höjning av det högsta tillåtna beloppet för kontrollavgiften. Dessutom görs preciseringar i bestämmelserna om beviljande och återkallande av rätten att ta ut kontrollavgift, om biljettkontrollörer och om överklagande.

Regeringen föreslår också smärre ändringar i strafflagen och lagen om ordningsvakter.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft tre månader efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet att propositionen behövs och tjänar sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Effektivare kontroll av kollektivtrafikresenärer

Med detta förslag siktar regeringen framför allt på att med olika medel förhindra att folk generellt åker kollektivt utan att betala. Förslaget innehåller huvudsakligen åtgärder som ökar risken att åka fast för dem som reser utan giltigt färdbevis. I detta syfte föreslår regeringen både att lagen om kontrollavgift i kollektivtrafiken (469/1979) får större räckvidd och att kommunerna allt flexiblare ska kunna samarbeta när det gäller att sköta kontrollavgiftssystemet. Lagutskottet tillstyrker dessa förslag.

Det framgår av den allmänna motiveringen till propositionen (s. 4) att allt fler reser utan giltigt färdbevis i huvudstadsregionen, som är den region om vilken det närmast finns uppgifter att tillgå. Den huvudsakliga orsaken till detta är förändringar i avgiftssystemet: spårvägstrafiken i huvudstadsregionen har så gott som helt övergått till s.k. öppen betalning. Samma praxis tillämpas delvis inom busstrafiken genom de olika resekort. Öppen betalning innebär att övervakningen av resenärerna minskar och därmed att risken för att ertappas utan biljett minskar. Men kommunikationsutskottet påpekar mycket riktigt i sitt utlåtande att öppen betalning för snabbare kollektivtrafiken, vilket i sin tur ökar benägenheten att åka kollektivt.

Enligt lagutskottets bedömning räcker det inte med fler kontrollörer för att de som reser utan giltigt färdbevis i ökad utsträckning ska riskera

att ertappas. Utskottet instämmer därför med regeringens påpekande i detaljmotiven (s. 6/II) att den som utvecklar systemet för övervakning av kollektivtrafikresenärerna hela tiden ska överväga möjligheten att börja använda olika tekniska lösningar som skulle kunna minska tjuvåkandet inom kollektivtrafiken.

Ordningsvakternas uppgifter vid biljettkontrollen

Regeringen föreslår att ordningsvakter ska få bistå de anställda kontrollörerna när de utför biljettkontroller. I fråga om detta förslag vill lagutskottet fästa uppmärksamhet vid att de ordningsvakter som kan komma i fråga enligt lagförslag 1 är de vakter som i enlighet med ordningslagen (612/2003) har utsetts att upprätthålla ordning och säkerhet på den trafikstation eller i det kollektiva trafikmedel där kontrollören bistås. Denna koppling till ordningslagen leder enligt utskottets uppfattning till att det är möjligt att få kontrollhjälp av ordningsvakter bara i de fall där ordningen och säkerheten redan i övrigt krävt att ordningsvakter utses. Det är bra, menar lagutskottet, att ordningsvakternas uppgift i lagförslaget uttryckligen begränsas till att bistå kontrollörerna. Detta framgår bland annat av den bestämmelse enligt vilken ordningsvakten inte får påföra kontrollavgift.

Ordningsvakten får självant gripa en person som reser utan giltigt färdbevis, avlägsna denne från trafikmedlet eller plattformsområdet eller överlämna resenären till polisen endast när resenären helt saknar biljett. Såsom grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande är ordningsvaktens möjligheter att använda maktmedel begränsade i tid och rum. Trots detta anser lagutskottet att det med tanke på resenärernas rättsskydd är viktigt att ordningsvakterna ges tillräcklig utbildning också för uppgifterna enligt föreliggan-

de lagförslag. Dessutom måste övervakningen av ordningsvakternas verksamhet ordnas till en klar och fungerande helhet. I detta avseende anser lagutskottet att de bestämmelser som regeringen föreslår inte till alla delar är lyckade. Därför föreslår utskottet klarare reglering av övervakningen i enlighet med vad som framgår av detaljmotiven nedan.

Påföljderna

I fråga om påföljder för den som reser utan giltig biljett bygger lagförslagen i propositionen på effektivisering av det nuvarande kontrollavgiftssystemet. Även om kontrollavgiften påförs under vissa strafflika former, är den ändå rent juridiskt en administrativ och inte en straffrättslig påföljd. Det är kanske därför som många inte anser det vara särskilt klandervärt att inte köpa biljett.

Propositionen innehåller en lång motivering till att regeringen inte nu föreslår en kriminalisering av resor utan giltigt färdbevis. Såsom framgår av motiven föreslog regeringen i den första etappen av totalrevideringen av strafflagen (RP 66/1988 rd) ett särskilt brottsrekvisit för s.k. snyltning i strafflagen. Detta hade inneburit straff bl.a. för den som utan att ha för avsikt att betala skaffar sig tillträde till ett färdmedel, dock utan att vilseleda någon eller utnyttja ett misstag. Straffet för snyltning hade kunnat vara böter eller fängelse i högst sex månader. Lagutskottet avvisade förslaget den gången, eftersom den ansåg att det inte tycktes motiverat att införa straff för ett sådant agerande i form av en särskild bedrägeribestämmelse. Samtidigt hänvisade utskottet till att lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik kan tillämpas på dylika gärningar (se LaUB 6/1990 rd, s. 14/II).

Lagutskottet har i olika sammanhang tagit ställning till de allmänna krav som kan ställas på acceptabel användning av strafflagstiftningen (se LaUB 15/2005 rd och LaUU 9/2004 rd). Utskottet har då betonat att all strafflagstiftning för det första måste ha en godtagbar grund. För det andra måste det gå att visa att det finns ett vägan- de samhälleligt behov som förutsätter att ett nytt

brottsrekvisit stiftas för att man ska nå ett mål som bedöms vara godtagbart. För det tredje ska bestämmelserna om kriminalisering ha en preventiv verkan, dvs. det ska finnas motiverad anledning att anta att den nya straffbestämmelsen åtminstone i viss utsträckning har de effekter som eftersträvas. För det fjärde ska brottsrekvisitet utifrån den straffrättsliga legalitetsprincipen vara exakt och noggrant avgränsat.

Utskottet noterar att försök att förhindra obetalda resor med kollektivtrafik under det allmän- nas huvudmannaskap i sig utgör en godtagbar grund för kriminalisering. Det framgår ändå av motiven till propositionen (s. 6/I) att det för närvarande inte finns några särskilt noggranna uppgifter om orsakerna till att man reser utan giltig biljett. Å andra sidan lär det inte heller finnas tillförlitliga uppskattningar av det faktiska antalet personer som låter bli att betala för sina resor. Enligt utskottet är det svårt att i en sådan situation uppskatta om en ny straffbestämmelse skulle påverka dem som i dagens läge medvetet låter bli att betala. En särskild problemgrupp bland dem som reser utan giltigt färdbevis är de som upprepade gånger låter bli att betala för resan.

På grund av de presenterade osäkerhetsmomenten instämmer utskottet i regeringens ståndpunkt att man i detta läge inte bör kriminalisera resande utan giltig biljett. Samtidigt anser utskottet ändå det vara viktigt att de som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift samarbetar och försöker skaffa information om dem som inte betalar för resorna och om vilka motiv de har för sitt agerande. Därmed skulle man möjligen i framtiden kunna bedöma olika metoder för att bekämpa tjuvåkandet. Utskottet anser att det krävs sådant underlag för att man ska kunna fatta beslut om det lönar sig att försöka vidareutveckla systemet med kontrollavgifter eller om de administrativa påföljderna helt eller delvis bör ersättas med straffrättsliga påföljder. Det är viktigt att i synnerhet utreda om systematiskt gratisåkande kan kriminaliseras.

Detaljmotivering**1. Lagen om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik**

2 §. Samarbete mellan de offentliga samfund som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift. Paragrafen innehåller bestämmelser om de möjligheter som de i 1 § 1 mom. avsedda aktörer som fått rätt att ta ut kontrollavgift har att bedriva den verksamheten. I första meningen används uttrycket "offentliga samfund" för att beskriva dessa aktörer, trots att den i 1 § 1 mom. avsedda myndighet som ansvarar för säkerheten inom järnvägstrafiken inte är ett offentligt samfund, utan ett statligt organ. Lagutskottet har således rättat till uttrycket i 2 § till "de offentliga samfund och den myndighet". Dessutom har utskottet ändrat paragrafrubriken så att den rent generellt avser de som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift.

Med anledning av detta har utskottet också ändrat 6 § 1, 2 och 4 mom., 6 a och 7 §, 13 § 1 och 3 mom. och 13 a § 1 mom.

6 §. Biljettkontrollörer. I 1 mom. finns bestämmelser om hur de olika polisinrättningarnas behörighet bestäms när det gäller att godkänna biljettkontrollörer. Utskottet har strukit passusen om att kontrollavgiften påförs av biljettkontrollören, eftersom den är onödig i detta sammanhang: samma sak framgår nämligen av lagförslaget 8 § 1 och 2 mom.

6 a §. Ordningsvakter som bistår vid kontrollen. Enligt 2 mom. avtalas angående ordningsvakternas verksamhet mellan det offentliga samfund som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift och ordningsvaktens arbetsgivare. Utskottet anser att den föreslagna ordalydelsen inte entydigt anger avtalsparterna. Därav preciseringen att det är fråga om ett avtal mellan det offentliga samfund eller den myndighet som fått rätt att ta ut kontrollavgift, å ena sidan, och ordningsvaktens arbetsgivare, å andra sidan.

Avtalet ska enligt den föreslagna ordalydelsen gälla "ordningsvakternas verksamhet". Ef-

tersom de grundläggande bestämmelserna om denna verksamhet redan finns i lagförslaget föreslår utskottet att momentet preciseras så att avtalet ingås om hur de ordningsvakter som bistår vid kontrollen ska utföra sina uppgifter.

Paragrafens 3 mom. innehåller bland annat en hänvisning till 6 § 4 mom., som gäller polisens tillsyn över kontrollörer och varning till kontrollörer. Lagutskottet anser att tillsynsbestämmelserna blir oklara om nämnda 4 mom. också ska tillämpas på ordningsvakter. Detta beror på att polisen inte särskilt godkänner de ordningsvakter som ska bistå biljettkontrollörerna, utan denna stöduppgift bygger i sista hand på ett avtal mellan den aktör som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift och ordningsvaktens arbetsgivare. Då kan polisen inte heller — till skillnad från godkännandet av kontrollörer — särskilt återkalla rätten att bistå kontrollörer. Om godkännandet av en ordningsvakt dras in gäller det hela uppdraget som ordningsvakt. Bestämmelser om detta bör emellertid inte införas i denna lag, eftersom bestämmelser om återkallande och tillfälligt återkallande av godkännande som ordningsvakt finns i 10 a och 10 b § i lagen om ordningsvakter. Villkoren för återkallande enligt dessa paragrafer och regleringen av den regionala behörigheten att återkalla avviker å sin sida från vad 6 § 4 mom. kommer att innebära. I syfte att göra tillsynsregleringen klarare föreslår lagutskottet att hänvisningen till 6 § 4 mom. i 6 a § 3 mom. utgår. Dessutom har utskottet gjort en språklig precisering av momentet.

11 §. Kontrollörernas och ordningsvakternas rättigheter och ansvar. Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om kontrollörens rätt att gripa resenärer som saknar giltigt färdbevis, att avlägsna denne från färdmedlet och att överlämna resenären till polisen. Enligt sista meningen i momentet får en ordningsvakt som biträder kontrollören också utan kontrollörens begäran från trafikmedel och plattformsområden avlägsna resenärer utan biljett, om detta har avtalats med det offentliga samfund som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att det är konstitutionellt problematiskt att ordningsvaktens rätt att självant avlägsna resenärer från trafikmedel eller plattformsområden ska kunna baseras på ett avtal med ett offentligt samfund. I detta avseende står regleringen i strid med 2 § 3 mom. och 124 § i grundlagen. Om det är meningen att lagen ska behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste den sista bisatsen i 1 mom. utgå, menar grundlagsutskottet. Lagutskottet föreslår att momentet ändras i enlighet med detta. Vidare har lagutskottet preciserat momentet rent språkligt.

Paragrafens 2 mom. reglerar kontrollörens rätt att använda maktmedel. Om en resenär genom att göra motstånd försöker undgå att bli gripen, överlämnad till polisen eller avlägsnad ur trafikmedlet eller från ett plattformsområde, får kontrollören använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att genomföra åtgärden och som kan anses försvarliga med beaktande av passage-
rarnas uppträdande och övriga omständigheter. En ordningsvakt som bistår en kontrollör har samma rätt.

Regeringen föreslår ingen ändring i sak av momentet, utan endast ett tillägg som nämner ordningsvaktens rätt att använda maktmedel. Därmed kommer momentet sakligt sett att motsvara 4 § 1 mom. i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1977).

Lagutskottet anser att den föreslagna regleringen inte är oproblematisk till den del det gäller att bedöma om det är försvarbart att ordningsvakter använder maktmedel. Enligt den föreslagna bestämmelsen är kriterierna för denna bedömning resenärens uppträdande och övriga omständigheter. Enligt 9 § 2 mom. i lagen om ordningsvakter ska frågan om huruvida maktmedlen är försvarliga däremot bedömas med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de tillgängliga resurserna samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Utskottet anser att skillnaderna mellan bestämmelserna kommer att leda till att bedömningen av maktmedlens försvarbarhet bedöms utifrån olika kriterier beroende på om ordningsvakten bistår biljett-

kontrollörer eller upprätthåller ordningen i ett trafikmedel i enlighet med ett uppdrag enligt 22 § i ordningslagen. Det är i synnerhet den som blir offer för maktmedlen som har svårt att se skillnaden, särskilt eftersom det kan vara fråga om samma åtgärder rent konkret, dvs. gripande och avlägsnande. Det är därför motiverat att de två lagarna i fråga har samma regler när det gäller hur försvarliga maktmedel från ordningsvaktens sida är. Och dessutom kan bedömningen av hur försvarliga åtgärderna är inte heller variera beroende på om det råkar vara en biljettkontrollör eller en ordningsvakt som börjar använda maktmedel i samband med en biljettkontroll. Därför måste bedömningskriterierna vara desamma för båda grupperna.

Av ovan anförda orsaker har lagutskottet beslutat föreslå att bestämmelsen i 11 § 2 mom. om försvarbarhetsbedömning i fråga om maktmedel ändras i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om ordningsvakter.

Utskottet har dessutom gjort en lagteknisk justering i 5 mom.

13 §. Sökande av ändring i beslut om kontrollavgift. I 1 mom. finns bestämmelser om rättelseyrkande i ett beslut om kontrollavgift. Enligt momentet får rättelse yrkas hos det organ som kommunen eller något annat offentligt samfund särskilt förordnat för denna uppgift.

Lagutskottet vill peka på momentets ordalydelse: rättelse yrkas enligt den hos ett "organ". Utskottet anser att detta ordval innebär att en enskild tjänsteman inte kan ges i uppgift att behandla rättelseärenden, trots att ett sådant arrangemang i vissa situationer kan vara ändamålsenligt. Därför föreslår utskottet att även tjänstemän ska kunna förordnas för uppgiften, på samma sätt som i det föreslagna 13 a § 1 mom.

13 a §. Sökande av ändring i annat beslut. Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om rättelseyrkande i andra beslut. Till dessa beslut räknas enligt förslaget också de avtal enligt 6 a § 2 mom. som ett offentligt samfund eller en myndighet med rätt att ta ut kontrollavgift ingår med

en ordningsvakts arbetsgivare om vaktens uppgifter. Utan den föreslagna specialbestämmelsen skulle tvister om sådana administrativa avtal behandlas i förvaltningsdomstol som ett förvaltningsvistemål enligt 69 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Regeringen motiverar inte avsteget från förvaltningsprocesslagen, och därför föreslår lagutskottet att hänvisningen till 6 a § 2 mom. ska strykas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet

att lagförslag 2 och 3 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 11 maj 1979 om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) 3 §,
ändras 1 § 1 mom., 2, 4—8 och 11—14 §,
av dem 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag 904/1995, 6 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 504/1986, 11 § sådan den lyder i lagarna 540/1982, 500/1995 och 525/2003 och 12 § sådan den lyder i lag 586/1998, samt
fogas till lagen nya 6 a och 13 a § som följer:

1 §
(Som i RP)

2 §

*Samarbete mellan **dem** som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift*

De offentliga samfund och den myndighet som avses i 1 § 1 mom. kan avtala om att de kontrollavgifter som omfattas av deras behörighet får uppbäras i samarbete. Kommunerna kan också avtala om att ordna samarbetet så att en kommun eller Huvudstadsregionens samarbetsdelegation ges i uppdrag att på det sätt som föreskrivs i kommunallagen (365/1995) eller lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation (1269/1996) för en eller flera kommuners räkning sköta uppbärandet av kontrollavgifter. Av-

talet om samarbete skall delges kommunikationsministeriet eller fogas till ansökan om rätt att uppbära kontrollavgift, om avsikten är att från första början uppbära kontrollavgift i samarbete.

4 och 5 §
(Som i RP)

6 §

Biljettkontrollörer

Biljettkontrollörer godkänns för sin uppgift av den polisinrättning till vars verksamhetsområde den kommun som fått rätt att uppbära kontrollavgift hör eller inom vars verksamhetsområde ett i 1 § 1 mom. nämnt annat offentligt sam-

fund har sin hemort eller den i samma moment avsedda myndigheten är belägen.

Som kontrollör godkänns en *person i tjänsteförhållande* vid ett offentligt samfund *eller en myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift om han eller hon

(1—3 punkten som i RP)

(3 mom. som i RP)

Kontrollören står i sin uppgift under polisens tillsyn. Om en kontrollör handlar i strid med sina skyldigheter eller annars visar sig vara olämplig för sin uppgift, kan polisen återkalla godkännandet som kontrollör eller, om ett återkallande med hänsyn till omständigheterna är oskäligt, ge kontrollören en varning. Godkännandet skall återkallas, om kontrollören eller arbetsgivaren anholder om det, kontrollörens tjänsteförhållande upphör eller om det offentliga samfundets *eller myndighetens* rätt att uppbära kontrollavgift återkallas. Om godkännandet återkallas, skall kontrollören överlämna sitt kontrollpass till polisen.

(5 mom. som i RP)

6 a §

Ordningsvakter som bistår vid kontrollen

Vid kontrollen av biljetter kan på uppdrag av ett offentligt samfund *eller den myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift bistånd ges av ordningsvakter, som i enlighet med ordningslagen (612/2003) utsetts att på en trafikstation eller i ett kollektivt trafikmedel upprätthålla ordning eller allmän säkerhet. Ordningssvakten skall på godkänt sätt i tillämpliga delar ha genomgått utbildning enligt 6 § 2 mom. 2 punkten.

(*Utesl.*) Det offentliga samfund *eller den myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift och ordningssvaktens arbetsgivare skall avtala om hur de ordningssvakter som *bistår vid kontrollen av biljetter skall utföra sina uppgifter.*

Det offentliga samfund *eller den myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift skall föra en förteckning över de ordningssvakter som samfundet *eller myndigheten* gett i uppdrag att

bistå vid kontrollen. Vad som föreskrivs i 6 § 3 (*utesl.*) mom. om kontrollpass (*utesl.*) tillämpas också på ordningssvakter som bistår vid kontrollen.

Det offentliga samfund *eller den myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift skall återkalla uppdraget för en ordningssvakt som *bistår vid kontrollen*, om han eller hon handlar i strid med sina skyldigheter eller annars visar sig vara olämplig för uppgiften eller om uppdragsgivarens rätt att uppbära kontrollavgift återkallas. Om uppdraget återkallas skall ordningssvakten överlämna sitt kontrollpass till polisen.

7 §

Återkallande av rätten att uppbära kontrollavgift

Kommunikationsministeriet skall återkalla ett offentligt samfunds *eller myndighetens* rätt att uppbära kontrollavgift, om

1) samfundet *eller myndigheten* anholder om det, eller

2) kontrollverksamheten har upphört.

Kommunikationsministeriet kan återkalla rätten att uppbära kontrollavgift, om

1) samfundet *eller myndigheten* handlat väsentligt i strid med denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

2) samfundet *eller myndigheten* väsentligt brutit mot centrala villkor som fogats till beslutet att bevilja rätten, eller

3) det har framkommit andra väsentliga missförhållanden i kontrollverksamheten och samfundet *eller myndigheten* inte omedelbart efter att ha fått kännedom om missförhållandena har vidtagit åtgärder för att avhjälpa dem.

Kommunikationsministeriet kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla rätten att uppbära kontrollavgift ge det offentliga samfund *eller den myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift en anmärkning, om ett återkallande av rätten att uppbära kontrollavgift med beaktande av kontrollavgiftssystemets syfte och mål är oskäligt eller om missförhållandet redan har avhjälpits.

8 §
(Som i RP)

11 §

Kontrollörernas och ordningsvakternas rättigheter och ansvar

En kontrollör har rätt att gripa passagerare som saknar giltig biljett och som inte på ett tillförlitligt sätt styrker sin identitet. En kontrollör får också avlägsna en sådan passagerare från trafikmedlet eller ett i 1 § 2 mom. avsett plattformsområde, om det inte är oskäligt med hänsyn till passagerarens ålder och andra faktorer eller äventyrar passagerarens hälsa. Om den gripne inte avlägsnas från fordonet eller det ovan angivna plattformsområdet, skall kontrollören ofördröjligen överlämna passageraren till polisen. En ordningsvakt som bistår vid kontrollen har rätt att på begäran av kontrollören lämna behövlig hjälp vid gripande, avlägsnande eller överlämnande till polisen. Också en ordningsvakt som bistår vid kontrollen kan under samma förutsättningar som en kontrollör även utan begäran av kontrollören avlägsna en passagerare utan biljett från ett trafikmedel eller från ett plattformsområde som avses ovan (*utesl.*).

Om en passagerare genom att göra motstånd försöker undgå att bli gripen, överlämnad till polisen eller avlägsnad ur trafikmedlet eller från ett plattformsområde som avses i 1 § 2 mom., får kontrollören använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att genomföra åtgärden och som kan anses försvarliga med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. En ordningsvakt som bistår en kontrollör har samma rätt.

(3 och 4 mom. som i RP)

En ordningsvakt som bistår vid kontrollen anses vid fullgörandet av de uppgifter enligt i 8 § 2 mom. eller utövandet av rättigheter enligt denna paragraf som en person som avses i 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen (39/1889).

12 §
(Som i RP)

13 §

Sökande av ändring i beslut om kontrollavgift

En passagerare som har påförts kontrollavgift får inom 14 dagar yrka rättelse av kontrollörens beslut hos det organ *eller den tjänsteman* som ett offentligt samfund *eller en myndighet* särskilt förordnat för denna uppgift. I kontrollörens beslut att påföra kontrollavgift får ändring inte sökas genom besvär.

(2 mom. som i RP)

Besvären riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den kommun som fått rätt att uppbära kontrollavgift finns eller där *ett i 1 § 1 mom. nämnt offentligt samfund har sin hemort eller den i samma moment avsedda myndigheten är belägen*. Om förvaltningsdomstolen med anledning av besvären undanröjer kontrollavgiften skall en kopia av beslutet sändas till respektive offentliga samfund *eller myndighet* för återbetalning av kontrollavgiften.

13 a §

Sökande av ändring i annat beslut

Rättelse i beslut som avses i denna lag och som fattats av polisen eller av ett (*utesl.*) offentlig samfund *eller den myndighet* som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift får yrkas inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Rättelse i beslut som avses i 6 § 2 och 4 mom. i denna lag yrkas skriftligt hos polisen. Rättelse i offentligt samfunds *eller myndighetens* beslut som avses i 6 a § (*utesl.*) 4 mom. yrkas skriftligt hos (*utesl.*) det organ *eller den tjänsteman* som det offentliga samfundet *eller myndigheten* har förordnat för denna uppgift.

(2 och 3 mom. som i RP)

14 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 8 mars 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
medl. Esko Ahonen /cent
Lasse Hautala /cent
Tatja Karvonen /cent
Petri Neittaanmäki /cent
Lyly Rajala /saml

Tero Rönni /sd
Petri Salo /saml
Pertti Salovaara /cent
Minna Sirnö /vänst
Timo Soini /saf
Marja Tiura /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.